

ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РУХЛИВИХ ІГОР НА З БАСКЕТБОЛУ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДЛЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДОМ МОВЛЕННЯ

Олег ОЛІЙНИК, Юрій СОРОКІН

Донбаська державна машинобудівна академія

Вступні проблеми. Сучасне суспільство розвивається на основі ідей гуманізму, пропонує розкриття та реалізацію творчого потенціалу кожної людини, забезпечення її здоров'ям. Фахівці багатьох областей науки намагаються знайти способи, що значно зменшити явні недоліки та їх наслідки.

Зарубіжні педагоги, лікарі, психологи, які розробляють різні аспекти реабілітації, визначають, що зазначену діяльність слід починати з дитинства і надавати їй корекційно-компенсаторну спрямованість.

Висновки останніх досліджень, публікацій. Ігрова діяльність у молодшому шкільному віці сприяє розвитку мовлення. В цей період мова займає все більше місце в житті дитини, навчання, виховання й у всезростаючому ступені стає фактором формування довірливих рухів і поведінки в цілому [1,2,5].

Баскетбол належить до числа спортивних ігор, що доступні дітям з розладом мовлення. Він використовується як засіб найбільш ефективного закріплення й удосконалення звичок у процесі фізичної, технічної і тактичної підготовки рухових і мовних дій, навичок та умінь [3, 4].

Важливою перевагою початково-тренувальних занять з баскетболу застосування рухливих ігор є створення рухової основи для перспективного удосконалення мовних здібностей, необхідних для формування техніки гри в баскетбол. Ігрова діяльність виступає як комплексна моторно-логічна вправа, що змушує активно використовувати мову і обов'язково сприяє розв'язанню освітніх, виховних, оздоровчих, професійно-технічних та мотиваційних завдань.

Для молодшого шкільного віку вже грають у складні за змістом ігри. Завдяки активності мислення вони можуть розв'язувати складні тематичні завдання. У цьому віці діти з РМ активно цікавляться іграми, в яких змагаються окремі учасники, а цілі колективи, команди, групи, класи [1-5].

Висока емоційність під час гри часто заважає дітям, особливо з розладом мовлення, контролювати свій стан. Недостатня розробленість цієї проблеми обумовила необхідність дослідження, що представлено у нашій статті.

Мета дослідження полягає у визначенні умов ефективного використання рухливих ігор з баскетболу для учнів з вадами мовлення.

Методика дослідження. Удосконалення технічних та тактичних прийомів було здійснено за допомогою рухливих ігор: “Кидай – біжи!”, “Старт за м'ячем”, “На захист м'яча”, “Боротьба за м'яч”, “Слухай сигнал”, “Передав – сідай!”, “Захист м'яча”, “Оборонний капітана”, “Боротьба за м'яч”, “Квач з заслоном” та ін.

Важливою умовою рухливих ігор в корекційній роботі, ми особливо увагу звертали на правильне розміщення гравців під час пояснення (учні з РМ повинні бути ближче до вчителя), призначення ведучих та капітанів (досить високий рівень знань та досвідчених можливостей), помічників, розподіл на команди.

Зміст складної гри ми пояснювали в 3 етапи:

- 1-й – ознайомлення з грою (назва, сюжет, основні поняття, правила, корекційність);
- 2-й – вивчення гри (формування техніки рухових дій, вивчення рухових ситуацій та тактики змагальної діяльності);
- 3-й – внесення змін до змісту і правил рухової гри.

Пояснення ми проводили одночасно з розміщенням гравців і розподілом обов'язків між виконавцями, при цьому ми не тільки створювали уявлення про гру, удосконалювали її мовленнєве забезпечення, а й намагались зацікавити учнів з метою спонукати їх до активних дій.

Спрямовуючи ігрову діяльність учнів з РМ, ми досягали активності, самостійності і творчості гравців. виправляли помилки безпосередньо в процесі гри або під час спеціальної перерви, при цьому всі гравці залишались на місцях. Пояснювали в процесі гри помилку, а потім чітко демонстрували правильну дію, при цьому стисло використовували спеціальні терміни, якими вже володіють учні з РМ, вимагали від них чітко повторити за педагогом, іноді сам педагог включався в гру, щоб показати як правильно діяти в тих чи інших ситуаціях і при цьому він використовував тільки ті поняття, терміни, словами якими володіли означені учні (логопедична допомога в формі рухових ігор).

У процесі корекційної роботи ми особливо звертали увагу на те, що гравці досить часто (78% випадків) виявляються дуже збудженими, що приводило до поспішних порушень дисципліни й етики поведінки. В таких умовах педагог запобігав їх проявам, формувал (на основі наших рекомендацій) у учнів з РМ уміння контролювати свої рухи, дії, мовлення, вчинки, підпорядкувати їх інтересам колективу, з повагою ставитися до товаришів по команді та до суперників, грати чесно, додержуватися правил гри.

Особливу увагу ми приділяли питанням дозування психофізичних навантажень в грі. Адже надмірна емоційність під час гри досить часто (85,3% випадків) завдає дітям з РМ труднощів контролювати свій стан. Коли з'являлись симптоми втоми, такі як порушення точності рухів, мотивації, блідість шкіри, неадекватна частота дихання, серцевих скорочень, ми оперативно зменшували моторну щільність гри на 27-40%. Фізичні та психічні навантаження в грі ми регулювали за рахунок таких методичних прийомів:

- скорочували термін гри та спрощували її зміст;
- збільшували кількість перерв, в яких використовували методи та засоби оперативного відновлення і логопедичної допомоги (релаксація, дихальні вправи, аутотренінг, мовленнєве спілкування);
- адекватно змісту гри змінювали кількість гравців;
- зменшували розміри ігрових майданчиків;
- змінювали правила гри в аспекті зменшення загально педагогічної та моторної щільності ігрової діяльності учнів з РМ.

Нами було також встановлено, що рухові ігри потрібно закінчувати своєчасно, так, як затягування ігрової діяльності призводило до значного зниження інтересу гравців (75,9% випадків), їх перевтоми. Передчасне або раптове закінчення викликало незадоволення в учнів з РМ (89,7% випадків).

Закінчували гру завжди вчасно та організовано: зупиняли гравців, підраховували результати, оголошували переможців. Після цього ми проводили розбір ігрової діяльності учнів з РМ, разом з ними оцінювали результати, вказували на помилки гравців, зазначали, що було позитивне в грі, пояснювали найдоцільніші способи ігрової діяльності.

При цьому майже завжди (95,2% випадків) спілкування з учнями з РМ здійснювалось в форматі діалогу (відповідали на питання, брали участь у поясненні, уточнювали відповіді на запитання і тому подібне). Обов'язково відзначали кращих ведучих, капітанів, суддів, звертали увагу на порушення правил гри, дисципліни.

При підборі і складанні різних командних рухливих ігор важливо було знати індивідуальні здібності учнів із РМ, враховувати їхній попередній досвід, щоб створювати в грі оптимальні умови.

Слід сказати також і про постійність учнів з РМ у виборі ігор (95,5%), які були включені у структуру методичних приписів алгоритмічного типу. В 79,5% випадків перевагу віддавали перевагу іграм з елементами силової боротьби, поєдинкам у парах, акцентом на витривалість та ін.

Особливість методики формування рухових дій полягала в органічному залученні методів навчання з методами логопедичної допомоги учням із РМ. Звернення про структуру досліджуваної рухової дії формувалося на принципах наочності, при цьому чітко співвідносили слова з назвою вправи ("Кидок у кошик", "Гра в захисті", "Гра в випаді", "Стрибок з м'ячем", "Пробіжка", "Боротьба за м'яч", "Командні дії", "Боротьба з м'яча" та ін.).

При цьому ми акцентували увагу на пріоритетному використанні мовлення у зв'язі з жестів, міміки, погляду.

Таким чином, у процесі дослідження було встановлено, що при такому підході діти з РМ стануть суб'єктами корекційно-виховного процесу, у них розвиваються комунікативні вміння, активність, ініціатива, оптимістичні сподівання на майбутнє, постійна дидактико-реабілітаційна мотивація.

Висновки. При правильному підборі і організації рухливих ігор з учнями молодшого шкільного віку з розладом мовлення в процесі корекційно спрямованих дидактико-тренувальних занять з баскетболу відбувалися позитивні зміни у показниках мовного розвитку, функціонального стану, фізичної підготовленості дітей, у них зростає фонд життєво важливих рухових навичок і якостей, удосконалювалися механізми багаторівневої регуляції психічної і рухової діяльності, реалізовувалася постійна мовлення.

Використовуючи рухливі ігри, що враховують особливості стану мовлення і мовлення в даній групі дітей, і спрямовані на корекцію моторних та мовленнєвих функцій, можна домогтися більш швидкої й ефективної корекції вимовного боку мовлення, а також розвитку загальної моторики в цілому, сформувати стійку дидактико-реабілітаційну мотивацію, оптимістичні надії на майбутнє, відповідно концепції "Я" - особистості дитини.

Література

- Васильченко Н.Н. К вопросу об устранении нарушений речевой и общей моторики у детей младшего школьного возраста // Обучение и воспитание детей с недостатками в физическом и умственном развитии. – М., 1970. – 134 с.
- Дидактические игры для детей с нарушениями в развитии / Под ред. Шапковой Л. В. – СПб. "ДЕТСТВО-ПРЕСС", 2001. – 160 с.
- Дидактические игры при обучении техническим приемам игры в баскетбол: методические рекомендации / Сост.: Стефаненко В.А., Компаниец Ю.А. – М.: ДГМИ, 1993. – 20 с.

4. Портнов Ю.М. Баскетбол. Учебник для институтов физической культуры. – Физкультура и спорт, 1988.- 136 с.
5. Рождественская В.И., Попова А.И. Подвижные игры для заикающих дошкольников. – М.: Педагогика, 1967. – 2-е изд. – 180 с.

FEATURES OF USE OF OUTDOOR GAMES ON EMPLOYMENT(OCCUPATIONS) ON BASKETBALL IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS FOR CHILDREN WITH INFRINGEMENTS OF SPEECH

Oleh OLIYNYK, Yuriy SOROKIN

Donbass state machine-building academy

Abstract. The correction focus of mobile games on educational-training lesson the basketball schoolboys with violation of speech are expounded in work. The author analyzes influence of mobile games on parameters to forte movie functions of the speech children with infringements of the speech who have the damage of schoolboys with violation of speech. Clause contains the methodical instructions on realization of mobile games in specialized preschool establishments.

Key words: infringements of speech, basketball, outdoor games, educational-training lesson

ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ БАСКЕТБОЛОМ

Ольга ЄЛЬФІМОВА

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасне суспільство розвивається на основі ідей гуманізації, припускаючи розкриття та реалізацію творчого потенціалу кожної людини, в тому числі людей з відхиленнями здоров'я. Фахівці багатьох областей науки намагаються якщо не усунути, то серйозно зменшити наявні недоліки та їх наслідки [2].

Багаторічна практика роботи вітчизняних та зарубіжних фахівців з інвалідів показує, що найбільш дієвими методами реабілітації даного контингенту є реабілітаційні засоби фізичної культури та спорту. Систематичні заняття не тільки підвищують адаптацію інвалідів до умов життя, які змінилися, розширюють їх функціональні можливості, допомагаючи одужанню організму, але й сприяють виробленню координації в діяльності опорно-рухового апарату, серцево-судинної системи та в інших системах, добре впливають на психіку інвалідів, мобілізують їх волю, повертають людям відчуття соціальної повносправності [1].

Порушення координаційних здібностей є типовим для всіх нозологічних груп дітей, які мають вади в розвитку. До факторів, які впливають на прояв координаційних здібностей дітей з вадами слуху, відносяться: